

De
Pet
te
flet

Anti-Pestprotocol

OJS de Petteflet

Laatste evaluatie: januari 2024

OPENBAAR
ONDERWIJS
GRONINGEN

Inleiding

Een school is een plaats waar kinderen leren en doen. Leren doe je van en met elkaar. Kinderen zijn van nature goede samenwerkers. Het hebben van vriendjes en vriendinnetjes is voor kinderen een natuurlijk gegeven en een belangrijk onderdeel van hun sociale schoolleven. Jenaplanschool de Petteflet geeft kinderen de ruimte hiervoor en daarbij vooral de mogelijkheid zichzelf te blijven.

Waar wordt samengewerkt en geleerd geldt het principe van geven en nemen en accepteren dat de ander zichzelf mag zijn en blijven. Kinderen kunnen in hun handelen daartoe soms ongeremd en ongenueanceerd zijn. Dat hoort bij hun ontwikkelingsfase naar volwassenheid. In iedere sociale groep bestaat het aanzien van een sterk of dominant kind. Ook hier kunnen kinderen van nature goed mee omgaan. Zij accepteren hun rol vaak beter dan volwassenen veronderstellen.

Groepsprocessen worden bedreigend als het anders zijn van een kind niet echt wordt geaccepteerd. De groep of een deel daarvan keert zich openlijk tegen een kind. Vaak zijn dit zichtbare uitingen, waarop direct gereageerd kan worden. Ernstiger wordt het als een groep zich keert tegen een kind op een manier die niet direct zichtbaar is in de vorm van pesten.

Pesten en de gevolgen daarvan zijn een ernstige bedreiging van de persoonlijke vrijheid van ieder kind op school. Kinderen moeten zich op school vrij voelen. Iedere bedreiging daarvan is een zorg voor én van de school. Wij voelen ons sterk met elkaar verbonden en verantwoordelijk voor de vrijheid en de veiligheid van al onze kinderen.

In dit protocol staat omschreven hoe wij als school willen omgaan met pesten. Wat pesten precies is en hoe we dit als school willen voorkomen. Ook beschrijven we hoe we omgaan bij constatering en vermoeden van pestgedrag en bespreken we onze aanpak. Tot slot hebben we het over de gevolgen van pestgedrag en de consequenties.

Op onze stadse jenaplanschool de Petteflet leren we met elkaar samenleven. Wij creëren met elkaar dagelijks een oefenplaats voor onszelf en onze kinderen. Het voorleven van correct sociaal gedrag is daarbij van essentieel belang.

Tim ten Wolde
Directeur Jenaplanschool Petteflet

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Wat is pesten precies?	4
Hoofdstuk 2: Hoe voorkomen we bij ons op de Petteflet pestgedrag?	5
Hoofdstuk 3: Wat doen we bij een vermoeden of constatering van pestgedrag?	6
Hoofdstuk 4: Hoe pakken we pestgedrag aan? (Het vijf-sporenmodel, van der Meer 1990)	7
Hoofdstuk 5: Gevolgen van onacceptabel gedrag.....	8
Hoofdstuk 6: De taken van de anti-pestcoördinator.....	9

Hoofdstuk 1: Wat is pesten precies?

We accepteren bij ons op de Petteflet geen pestgedrag. Maar wat bedoelen we precies met pesten? Wat is het verschil tussen pesten en plagen?

Plagen komt vooral voor tussen kinderen die aan elkaar gewaagd zijn. Plagen is niet gemeen, maar vaak grappig voor alle partijen. Plagen richt zich niet op één kind: iedereen kan een keer aan de beurt komen. Het is niet bedreigend of echt vervelend. Plagen gebeurt niet stelselmatig en heeft geen nadelige gevolgen voor degene die wordt geplaagd. Pas als dezelfde persoon lang of veel geplaagd wordt en het zelf niet meer leuk vindt kan plagen omslaan in pesten.

Pesten gaat veel verder dan plagen en is absoluut niet grappig. Hetzelfde kind wordt regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd door meerdere kinderen: een kind dat pest en een aantal meelopers. Er is sprake van een machtsverschil, waarbij het kind die wordt gepest zich niet goed kan verweren. Het is heel moeilijk voor een kind om zelf een einde te maken aan de pesterijen. Vaak gaat het pesten lange tijd door. Pesten is grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Pesten kan verschillende vormen aannemen:

Verbaal: schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven vanwege lichaamskenmerken, etnische afkomst, geloof of seksuele voorkeur.

Fysiek: trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben bijten of aan de haren trekken.

Intimidatie: hinderlijk volgen, opwachten, van dichtbij in het gezicht schreeuwen, in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten, seksueel intimideren.

Isolatie: uitsluiten, voortdurend zeggen dat iemand niet gewenst is, roddelen, negeren.

Stelen en vernielen: spullen of geld afpakken, beschadigen of kapot maken, dwingen geld of bezittingen af te geven.

Cyberpesten, digitaal pesten of digipesten: pestgedrag met behulp van ICT, zoals internet, smartphone of computer waarbij het slachtoffer wordt lastiggevallen, bedreigd, vernederd of beledigd met berichten via mail, chat of sociale media of door de online verspreiding van filmpjes, foto's of privégegevens.

Hoofdstuk 2: Hoe voorkomen we bij ons op de Petteflet pestgedrag?

We willen het liefst pestgedrag op school voorkomen. Dat doen we door kinderen te leren goed om te gaan met verschillen. Ook helpen we ze om conflicten in goede harmonie op te lossen door er met elkaar over te praten. Daarbij hebben de volwassenen een voorbeeldfunctie: stamgroepleiders en medewerkers op school en ook ouders thuis.

We doen op school het volgende om pesten zoveel mogelijk te voorkomen:

- Bij ons op school werken we vanuit het jenaplan concept. Binnen ons pedagogische concept leren we met elkaar samenleven. We doen dit aan de hand van de jenaplan essenties. Respecteren, samenwerken, zorgen en communiceren dragen net als de andere essenties dagelijks bij aan het voorkomen van pesten.
- We hebben een helder pestbeleid, dat ouders kunnen inzien. Verder brengen we bij de aanmelding van een kind de ouders op de hoogte van het anti-pestprotocol. Daarmee conformeren ouders zich achter ons antipestbeleid en de inhoud van het protocol.
- Als we signalen krijgen dat een kind mogelijk wordt gepest, ondernemen we meteen actie. Dat doen we ook als er sprake is van ruzie of conflicten tussen kinderen. Zo voorkomen we dat ongewenst gedrag uit de hand loopt of te lang voortduurt.
- Tijdens de Gouden Weken in het begin van het schooljaar leren de kinderen elkaar (opnieuw) kennen tijdens gesprekken en spel. Zo bevorderen we in alle stamgroepen een positieve groepsvorming, onderlinge empathie en begrip voor elkaar. Onderdeel hiervan is aandacht voor pesten: wat is het verschil met plagen, wat zijn de gevolgen en hoe gaan we op een positieve manier om met elkaar.
- In de stamgroep maken we duidelijke stamgroep afspraken over gewenst en ongewenst gedrag. De kinderen stellen samen met de stamgroepleider een document op met daarin de stamgroep afspraken. Deze hangen zichtbaar in de stamgroep. We stellen de ouders hiervan op de hoogte. In de onderbouw bespreken en oefenen we de gedragsregels tijdens kringgesprekken en andere activiteiten. We werken voortdurend aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen, waarbij we ze leren om verschillen te aanvaarden en conflicten te voorkomen of oplossen.
- Binnen OJS de Petteflet hebben we onze kinderen in beeld. Als kinderen op wat voor manier extra hulp nodig hebben bespreken we dit in ons zorgoverleg. (Kraanwagentjes overleg). Heeft een kind buitenschool extra ondersteuning nodig dan kunnen we hiervoor in overleg met ouders bijvoorbeeld het WIJ-team inschakelen.
- Tijdens de groepsbespreking met de kwaliteitscoördinator bespreekt de stamgroepleider onder meer de sociaal-emotionele ontwikkeling van de groep. Verder maken we gebruik van verschillende hulpmiddelen als SCOL en het sociogram om twee keer per jaar een goed beeld te vormen van de groep en van individuele kinderen. Als er meer hulp nodig is voor de groep of een individueel kind, kunnen we tijdig actie ondernemen.

Hoofdstuk 3: Wat doen we bij een vermoeden of constatering van pestgedrag?

We willen pesten het liefst voorkomen, maar dat is helaas niet altijd mogelijk. Vooral omdat pesten meestal niet in de openbaarheid gebeurt. Daarom is het van groot belang dat we alert zijn op signalen dat een kind mogelijk wordt gepest, zodat we zo snel mogelijk kunnen ingrijpen. Voor alle situaties is het belangrijk dat je eerst met het slachtoffer in gesprek gaat.

Als we vermoeden dat er sprake is van pestgedrag, beslissen we welke van de onderstaande stappen we gaan nemen:

- We besteden in de klas aandacht aan het onderwerp pesten. Dit doen we in onze stamgroep kring.
- We spreken de betrokken kinderen aan op hun gedrag.
- We herhalen afspraken met de betrokken groepen en individuele kinderen over hoe we met elkaar omgaan.
- We vragen aan onze kinderen om op te letten of er in de betrokken groepen in het algemeen wordt gepest. We maken dat na een periode bespreekbaar in de groep.
- We lichten de ouders in van de kinderen waarvan we vermoeden dat ze gepest worden of zelf pesten.
- Bij twijfel over welke stappen er genomen moeten worden, of voor aanvullend advies kan de stamgroepleider de anti-pestcoördinator inschakelen.

Als we constateren dat er gepest wordt, nemen we (in het kort) de volgende stappen:

- We overleggen met de bouwcoördinator of de kwaliteitscoördinator wat onze eerste stap moet zijn.
- We bespreken het pestgedrag in de betrokken stamgroepen, nemen stelling in en bespreken met de kinderen wat er is gebeurd.
- We bespreken de rol van de stamgroep bij het pesten.
- We bieden hulp aan zowel het kind wat pest als het kind die wordt gepest.
- De stamgroepleider licht de ouders van de betrokken kinderen in.
- De stamgroepleider houdt de betrokken ouders op de hoogte.
- Het kind wat pest biedt het kind die is gepest excuses aan.

De stamgroepleider schat altijd de situatie in en kan daar waar wenselijk stappen toevoegen.

Hoofdstuk 4: Hoe pakken we pestgedrag aan? (Het vijf-sporenmodel, van der Meer 1990)

Als duidelijk is dat er inderdaad sprake is van pestgedrag, doen we er alles aan om dit gedrag effectief aan te pakken. Naast de stappen die we hiervoor hebben beschreven willen we er natuurlijk voor zorgen dat het pesten stopt en zich niet herhaalt. Ook willen we de betrokken kinderen helpen om te leren van hun eigen rol en gedrag.

Om het pestgedrag te beëindigen en de ontstane problemen op te lossen hebben we altijd te maken met vijf partijen: het kind wat wordt gepest, het kind die een ander pest, de ouders, de klasgenoten en de school. We gebruiken een vijf-sporenmodel (van der Meer, 1990) dat beschrijft hoe deze vijf partijen kunnen bijdragen aan het oplossen van pestgedrag.

De vijf sporen zijn:

1. *Steun bieden aan het kind wat gepest wordt*
We luisteren naar wat er gebeurd is en nemen het probleem serieus. We laten aan het kind merken dat we er voor hem of haar willen zijn. Samen met het kind gaan we (leerkracht, eventueel met hulp van de IB-er en de anti-pestcoördinator) op zoek naar mogelijke oplossingen en we begeleiden het kind daarbij. Indien nodig schakelen we deskundige hulp in. We houden vervolggesprekken met het kind.
2. *Steun bieden aan het kind die een ander pest*
We nemen de tijd voor een gesprek met het kind. Pesten gebeurt nooit zonder reden. We vinden het daarom belangrijk om achter de oorzaak te komen. We gaan in op de impact van de pester op het slachtoffer. We zorgen ervoor dat het kind zich veilig voelt en leggen uit wat wij als school zullen doen om het pesten te stoppen. We stellen hierin duidelijke grenzen. We bieden de hulp aan van de leerkracht, kwaliteit coördinator of anti-pestcoördinator.
3. *Steun bieden aan de ouders van zowel het kind die wordt gepest en het pestende kind. Zo nodig informeren we de ouders van de andere kinderen van de groep.*
We nemen ouders die zich zorgen maken over pesten serieus. Samen pakken we het pestgedrag aan. We geven adviezen over het omgaan met hun gepeste of pestende kind en verwijzen zo nodig naar deskundigen.
4. *Mobiliseren van de zwijgende middengroep.*
We stellen de stamgroep op de hoogte van het pesten. We praten met de stamgroep over ieders eigen rol daarin. De stamgroep kan het pesten doorbreken door een actieve rol te spelen in het proces. Het is belangrijk dat de stamgroep leert om het pesten bespreekbaar te maken met de stamgroepleider en de ouders. De stamgroep kan met oplossingen komen waarin de kinderen zelf een actieve rol spelen. (Deze stap kan afhangen van de gevoeligheid van het slachtoffer).
5. *De algemene verantwoordelijkheid van de school en professionalisering van de stamgroepleiders.*
Als OJS, de Petteflet zijn wij verantwoordelijk voor de veiligheid van onze kinderen. Wij vinden het belangrijk dat alle stamgroepleiders en andere medewerkers binnen school weten hoe ze moeten handelen bij pestgedrag. Wij vervullen een voorbeeldfunctie bij het signaleren en tegengaan van pestgedrag. Onze anti-pestcoördinator is het aanspreekpunt voor de stamgroepleider als zij hulp nodig hebben bij pestgedrag in de stamgroep en is verantwoordelijk voor het antipestbeleid binnen onze school.

Hoofdstuk 5: Gevolgen van onacceptabel gedrag

OJS de Petteflet is een stadse jenaplanschool waar je leert samenleven. Pestgedrag wordt niet getolereerd. Daarover hebben we op OJS de Petteflet de nodige afspraken gemaakt. We doen er alles aan om het gedrag te stoppen en met behulp van alle betrokkenen de problemen op te lossen.

Als kinderen de gedragsregels overschrijden en pestgedrag blijven vertonen tijdens en na het proces zoals in hoofdstuk twee is beschreven, lichten we de betrokken ouders in en passen we op maat de volgende sancties toe:

Onderbouw:

- Gesprek met de stamgroepleider en directeur van de school tijdens de speel pauze

Middenbouw:

- Gesprek met de stamgroepleider en directeur van de school tijdens de speel pauze.
- Excusbrief of tekening van het kind die samen met ouders de volgende dag wordt ingeleverd bij de directeur van de school.

Bovenbouw:

- Gesprek met de stamgroepleider en directeur van de school tijdens de speel pauze.
- Excusbrief van het kind die samen met ouders de volgende dag wordt ingeleverd bij de directeur van de school.

Als blijkt dat het pestgedrag blijft bestaan, doen we het volgende:

- We overleggen met de directeur wat de volgende stap dan wel sanctie moet zijn.
- Er volgt een gesprek met de betrokken ouders en de directie.
- Eventueel bij blijvende handelingsverlegenheid kijken we met elkaar wat de pester nodig heeft en of de Petteflet daar nog aan kan voldoen.

Hoofdstuk 6: De taken van de anti-pestcoördinator

We hebben op school een anti-pestcoördinator. Samen met de directie is zij verantwoordelijk voor de volgende zaken:

- De anti-pestcoördinator is verantwoordelijk voor het anti-pestbeleid binnen OJS de Petteflet.
- De anti-pestcoördinator is op de hoogte van de berichtgeving en wetgeving omtrent het onderwerp pesten binnen het primair basisonderwijs, houdt ons antipestbeleid up-to-date conform de wet.
- De anti-pestcoördinator zorgt er voor dat alle direct betrokken partijen kennis hebben van het anti-pestprotocol en brengt het protocol binnen de school regelmatig onder de aandacht.
- De anti-pestcoördinator zet het anti-pestprotocol eens per jaar op een bouwvergadering op de agenda. Zo kunnen we als team gezamenlijk beoordelen of we het protocol naleven en of het nog up-to-date is. Ook kunnen we als team aangeven of we het protocol willen wijzigen of aanvullen.
- De anti-pestcoördinator is zichtbaar binnen onze school als aanspreekpunt voor stamgroepleiders die te maken hebben met pesten. Zij houdt daarna ook een vinger aan de pols en bespreekt het in het kraanwagentjes overleg (zorgoverleg binnen OJS. de Petteflet)
- De anti-pestcoördinator werkt vanuit de Jenaplan visie en neemt die visie mee in zijn of haar handelen.

Contactgegevens

De anti-pestcoördinator	Betsy Martens	b.martens@o2g2.nl
Directeur	Tim ten Wolde	t.ten.wolde@o2g2.nl